

Список використаної літератури

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит., 1997. – 400 с.
2. Государственное управление: основы теории и организации : учебник : в 2 т. Т. 2 / под ред. В. А. Козбаненко. – Изд. 2-ое, с изм. и доп. – М. : Статут, 2002. – 592 с.
3. Мельник А. Ф. Державне управління : навч. посіб. / [А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна та ін.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
4. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В. М. Плішкін. – К. : НАВС, 1999. – 702 с.
5. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – Луцьк : Вежа, 2000. – 558 с.
6. Советское административное право. Методы и формы государственного управления / Березовская С. Г., Васильев Р. Д., Еропкин М. И. и др. – М. : Юрид. лит., 1977. – 336 с.
7. Тихомиров Ю. А. Механизм управления в развитом социалистическом обществе / Ю. А. Тихомиров. – М. : Наука, 1978. – 435 с.
8. Державне управління : проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.
9. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник / О. М. Бандурка. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.
10. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1975. – 768 с.
11. Нерсисянц В. С. Философия права : учеб. для вузов / В. С. Нерсисянц. – М. : НОРМА, 2005. – 656 с.
12. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
13. Про Службу безпеки України : закон України від 25 берез. 1992 р. № 2229-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
14. Концепція реформування Служби безпеки України [Електронний ресурс] : затв. Указом Президента України від 20 берез. 2008 р. № 249/2008. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-08>.

Надійшла до редколегії 30.07.2012

**ПОНОМАРЕВ С. П. СОВРЕМЕННАЯ ПАРАДИГМА УПРАВЛЕНИЯ И ЕЕ
ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ ОРГАНАМИ СЛУЖБЫ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ**

Рассмотрена проблема определения понятия государственного управления и понимания его сущности, назначения в условиях реформирования общества и государства. Определены особенности управления органами Службы безопасности Украины.

**PONOMARIOV S. MODERN MANAGEMENT PARADIGM AND ITS SIGNIFICANCE
FOR THE MANAGEMENT BY THE BODIES OF SECURITY SERVICE OF UKRAINE**

The problem of definition of public management and interpretation of its nature as well as the purpose in the condition of the state and society reformation are reviewed. The features of the management by the bodies of the Security Service of Ukraine are identified.

УДК 347.73

Г. В. РОССІХІНА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри фінансового права

Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

**ЩОДО СТРУКТУРИ ПРОЦЕСУ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ
ФІНАНСОВОГО ПРАВА**

Проаналізовано норми чинного фінансового і податкового законодавства, проблеми правозастосування норм фінансового права, питання, які пов'язані з процесом застосування норм фінансового права.

Будь-яка правова система для того, щоб стати дієвою і ефективною, повинна сформулюватися як цілісна, органічна система. Це є однією з невідмінних вимог і одночасно однією з

ознак реальної, діючої, а не формальної правової системи [1, с. 506]. Аналіз і дослідження питань, які пов'язані з процесом застосування норм фінансового права, дуже тісно пов'язані

з формуванням його понятійного апарату. Обґрунтування структури процесу застосування норм фінансового права належить до методологічних проблем правозастосовного процесу. Методологічне значення структури і її елементів є логічним наслідком пізнання внутрішньої форми права, її доповненням, конкретизацією і розвитком. Основною ознакою структури є те, що вона є внутрішньою формою («форма, яка рефлектується всередину себе») певного об'єкта [2, с. 179].

Як правило, поняття «процесуальне провадження» охоплює поняття процесуальної спеціалізації правозастосовної діяльності, а поняття процесуальних стадій включає в себе послідовність виконання правозастосовних дій самостійними суб'єктами. І. Я. Дюрягін зазначає, що застосування норм права є єдиним і разом із тим складним процесом, який приводить до вирішення конкретної юридичної справи і прийняття відповідного рішення [3, с. 48]. Взагалі комплекс взаємопов'язаних та взаємообумовлених правозастосовних дій, які створюють певну сукупність правовідносин та відрізняються предметною характеристикою, і становить процесуальне провадження. Відомі вчені А. І. Галаган, А. В. Василенко виділяють правовідносини такого роду як правозастосовні відносини, що являють собою особливий функціональний різновид, який якісно відрізняється від інших правовідносин за своєю роллю і місцем у правовому регулюванні, предметним змістом і юридичною природою, їх суб'єктним складом і службовим призначенням у системі правових форм діяльності держави [4, с. 12]. На думку вчених, з метою виділення правозастосовних відносин у самостійну групу достатньо таких критеріїв класифікації, як-от: 1) специфіка такої правової форми діяльності держави, як правозастосовна діяльність; 2) специфіка нормативної основи правозастосовної діяльності [4, с. 12]. Учені підкреслюють, що правозастосовні відносини є особливим різновидом (формою) суспільних відносин, урегульованих правом, у рамках яких на підставі матеріально-правових і процедурних норм здійснюються державно-владні повноваження щодо безпосереднього піднормативного регулювання, вирішення від імені держави індивідуально-конкретних справ і правових ситуацій. Таким чином, правозастосовні зв'язки є складовим, комплексним правовим і в той же час єдиним матеріально-процесуальним створенням (і правовідносинами), яке становиться таким в результаті взаємодії матеріальних і процеду-

рно-процесуальних норм і відповідних їм правовідносин у сфері правозастосовної діяльності держави [4, с. 19]. Таким чином, за своєю сутністю це процесуальні відносини, які виникають у зв'язку з матеріальними правовідносинами і є похідними від визначеної діяльності уповноважених суб'єктів. Саме процесуальним правовідносинам найбільш притаманна одномоментність суб'єктів і системність. У структурі процесу застосування норм фінансового права однією з центральних ланок є правозастосовні відносини, обумовлені наявністю юридичного складу, який включає в себе юридично значущі процесуальні дії, юридичні події і процесуально значущі документи.

Загальновідомо, що правозастосовному процесу притаманні ознаки циклічності та стадійності, які законодавством чітко оформлені в стадіях процесуальної активності, але в юридичній літературі єдиного розуміння стадій поки ще не існує. Так, деякі науковці іменують стадію етапом процесу, інші – фазою процесу, треті – моментом процесу. В. Н. Карташов звертає увагу на те, що в середовищі юристів існує певний правовий нігілізм, коли необхідність встановлення процесуальних режимів (стадій, проваджень, вимог) відхиляється за причиною нібито зайвої заорганізованості, формалізації дій тих або інших правозастосовних органів. Учений звертає увагу на те, що прямий обов'язок учених-юристів полягає в тому, щоб з'ясувати, де, як, яким чином і в яких умовах встановити ту або іншу «працюючу» процесуальну форму [5, с. 164].

У сучасній юридичній літературі в правозастосовному процесі окремі вчені виділяють від трьох до шести стадій – стадій логічної послідовності. Питання щодо стадій процесу застосування норм права в юридичній літературі вирішується по-різному. Так, П. О. Недбайло як стадії правозастосовного процесу (при цьому їх переліку автор не надає) аналізує: встановлення фактів та вибір правової норми; тлумачення нормативних актів; видання правозастосовних актів; фактичне виконання прийнятих рішень. При цьому, на думку автора, встановлення фактів і вибір необхідної норми є одночасний акт, одна, єдина і вихідна стадія процесу застосування правових норм. Учений стверджує, що стадією застосування правових норм є їх тлумачення, а також застосування правових норм є процесом, що охоплює як стадію видання актів, що обумовлюють виникнення правовідносин, так і стадію фактичних, фізичних, матеріально-технічних дій суб'єктів даних відносин,

у результаті яких (дій) створюється стан речей, який відповідає приписам норм [3, с. 223]. Окремі дослідники виділяють три основні стадії процесу застосування права: встановлення фактичної основи справи; юридичної основи справи; прийняття рішення щодо справи [1, с. 458]. На думку відомого вченого С. С. Алексєєва, всі правозастосовні дії також можна поділити на три основні стадії: встановлення фактичних обставин справи; вибір і аналіз норм права; вирішення справи, виражене в акті застосування права [6, с. 24]. На думку В. В. Лазарева, в загальному вигляді можна виділити три основні стадії правозастосовного процесу: встановлення фактичних обставин справи; юридичної основи справи; вирішення справи [7, с. 39]. На думку І. Я. Дюрягіна, доцільним представляється виділення також трьох основних стадій застосування норм, які є обов'язковими для вирішення будь-якої юридичної справи: 1) встановлення і дослідження фактичних обставин справи, що розглядається; 2) вибір і аналіз правових норм, що підлягають застосуванню; 3) прийняття рішення та його документальне оформлення [3, с. 51–52]. До того ж автор виділяє низку додаткових (факультативних) стадій, а саме: порушення справи, її підготовка до розгляду, розроблення проекту рішення, його узгодження з компетентними організаціями, перегляд прийнятого рішення по скарзі або протесту, набуття юридичної сили тощо).

Треба відзначити, що зміст правозастосовної стадії завжди динамічний та являє собою єдність компонентів, які відображають основні (можна сказати, істотні) і факультативні аспекти. Саме залежно від указаної особливості стадії багато вчених поділяють їх на основні та додаткові (або факультативні). А. В. Поляков, навпаки, в складному процесі застосування права виділяє всього чотири стадії, а саме: встановлення фактичних обставин справи, правова кваліфікація, винесення рішення щодо вирішення правової колізії та контроль за виконанням прийнятого рішення [8, с. 367].

Деякі вчені, навпаки, вважають, що процес застосування права може включати в себе шість стадій процесу застосування права: дослідження фактичних обставин справи; вибір норми права; перевірка достовірності тексту норми; аналіз змісту норми права (тлумачення); винесення рішення компетентним органом; доведення змісту рішення до відома заінтересованих осіб та організацій. Я. С. Михалюк також зазначає, що кожна зі стадій застосування права полягає у здійсненні певних фактичних і юри-

дичних дій, які відповідають вимогам законності. Основними серед них є, на думку вченого, по-перше, аналіз фактичних обставин випадку, який розглядається і до якого необхідно застосувати норму права; по-друге, вибір правової норми, яка підлягає застосуванню; по-третє, з'ясування змісту вибраної норми права, тобто її тлумачення щодо даного випадку; по-четверте, видання акта застосування вибраної норми права; по-п'яте, здійснення фактичних дій щодо забезпечення реалізації виданого акту застосування; по-шосте, перевірка і контроль за фактичним виконанням акту застосування [9, с. 24]. Відомий спеціаліст у галузі адміністративного права А. П. Коренєв вважає, що немає принципової різниці в кількості стадій в процесі застосування адміністративно-правових норм. Так, поряд з класичними трьома стадіями учений виділяє як самостійні стадії тлумачення фінансово-правової норми та забезпечення практичного виконання рішення у справі [10, с. 126].

З огляду на вищевказане, можна стверджувати, що, як правило, дослідники виділяють три основні стадії процесу застосування права: встановлення фактичних обставин справи; встановлення юридичної основи справи; вирішення справи [7, с. 287]. Окремі вчені вважають за необхідне додати ще одну, заключну, стадію – доведення змісту рішення до відома заінтересованих осіб і організацій. Науковці вважають, що застосування права є офіційною, процедурно регламентованою діяльністю, і така її стадія необхідна в умовах строгого режиму законності. У яких би формах вона не здійснювалася, вона завжди є обов'язковою. Державні органи, організації і громадяни повинні знати про всі правові рішення, які безпосередньо їх стосуються [11, с. 33–35].

На наш погляд, виділення різної кількості стадій процесу застосування права не має принципового значення: їх можна укрупнювати або дробити на окремі дії. На наш погляд, доцільно розглядати стадії процесу застосування норм фінансового права в логічній послідовності, коли надається загальна характеристика всіх правозастосовних дій у функціональному аспекті, при якому здійснюються дії, спрямовані на досягнення певного результату, встановленого фінансово-правовою нормою. Шляхом аналізу юридичної літератури з даного питання можемо виділити ознаки правозастосовної стадії, за допомогою яких надається можливість встановлення межі кожної окремої стадії, а саме: 1) певне коло суб'єктів і специфічність їх правового статусу; 2) наявність власних завдань та

мети; 3) специфічність характеру дій, які здійснюються та юридичних наслідків, що настають; 4) особливе коло спонукальних обставин; 5) особливості матеріально-правових результатів та їх процесуальне закріплення.

На наш погляд, кожна стадія застосування норм фінансового права містить такі елементи, як: 1) окреме самостійне завдання; 2) особливий склад дій, що включає в себе фіксацію і аналіз фактичних обставин, визначення відповідної фінансово-правової норми; 3) оформлення юридичних документів, у яких відображаються результати правозастосовних дій, що здійснюються на кожній стадії. Виходячи з проведеного аналізу, можемо зробити висновок, що під стадією застосування норми фінансового права можна розуміти відносно замкнуту сукупність правозастосовних дій, яка спрямована на досягнення матеріально-обумовленого результату та закріплена у фінансовому законодавстві, що забезпечує логічно-функціональну послідовність виконання даних дій.

Виходячи з проведеного аналізу наукових поглядів щодо питання кількості стадій в процесі застосування норм права, можемо виділити певні загальні закономірності, що є властивими для окремих стадій. Доцільно приєднатися до позиції С. С. Алексєєва щодо виділення критеріїв юридичного пізнання. Учені А. І. Галаган, А. В. Василенко звертають увагу на своєрідність змісту правозастосовних відносин, у яких вирізняють фактичний зміст правозастосовних відносин (діяльність уповноважених органів і посадових осіб щодо вивчення обставин справи, юридичної його кваліфікації і винесення акту застосування права, а також дії заінтересованих у справі осіб у зв'язку з її розглядом і прийняттям рішення). До того ж автори виділяють юридичний зміст, який становлять права і обов'язки їх суб'єктів, що кореспондують один одному [4, с. 15]. С. С. Алексєєв звертає увагу на те, що на підставі аналізу норм виникає необхідність більш глибоко дослідити фактичні обставини, аналіз же фактичних обставин змушує знову звертатися до норм, уточнювати окремі юридичні питання. Згідно із проведеним аналізом правозастосовні дії являють собою безперервний процес юридичного пізнання, у ході якого може здійснюватися звернення і до норм фінансового права, і до фактів реальної дійсності.

Ми вважаємо, що доцільно приєднатися до позиції вчених щодо виділення комплексу правозастосовних дій, які створюють його фактичну і юридичну підставу. Так, вихідним компонентом застосування норм фінансового права є

не просто пізнання фактичної основи (встановлення фактичних обставин), а перш за все пізнання юридичної основи (діючих в певній сфері або з певного приводу законів та інших фінансових нормативно-правових актів). Отже, первинні стадії застосування норм фінансового права пов'язані перш за все з встановленням фактичних обставин і повинні включати до себе правозастосовні дії, що урегульовані процесуальними нормами фінансового права.

Проаналізувавши різні погляди щодо класифікацій стадій процесу застосування норм фінансового права, можемо навести власну їх класифікацію та охарактеризувати особливості основних правозастосовних дій. Так, доцільно виділяти три основні стадії процесу застосування норм фінансового права: 1) встановлення фактичної основи, яка пов'язана з порушенням правозастосовного провадження; 2) встановлення і підтвердження юридичної основи правозастосовного провадження; 3) прийняття рішення і забезпечення акта застосування норми фінансового права.

Аналіз фінансового законодавства та результатів правозастосовної практики дозволяє констатувати, що за своєю природою підстави для порушення провадження щодо застосування норм фінансового права можуть мати як обов'язковий, так і добровільний характер. Безумовно, обов'язковими є приводи до порушення справи про податкове правопорушення, передбачені главою 11 Податкового кодексу України, а також нормами Бюджетного кодексу України. Указані підстави передбачають наявність певних обов'язків як з боку компетентних органів і посадових осіб, так і з боку фізичних і юридичних осіб. Що стосується добровільно утворюваних підстав, то як приклад можна розглядати заяви, що надходять від фізичних і юридичних осіб з приводу обов'язкової і добровільної реєстрації як платників податку на додану вартість. Сутність первинних правозастосовних дій у рамках охоронної форми полягає в упорядкуванні, встановленні фактичних даних і виділенні серед них юридично значущих.

Оперативно-розпорядча форма застосування норм фінансового права, безумовно, передбачає первинні дії, але, як свідчить практика, дані, що є значущими для юридичної оцінки і прийняття рішення, частіше за все послідовно визначені в законі або іншому нормативно-правовому акті. Прикладом можуть бути норми Закону України «Про аудиторську діяльність», згідно з вимогами яких фізичні особи,

що претендують на отримання сертифіката на зайняття аудиторською діяльністю, зобов'язані надати до Аудиторської палати України або її регіональних відділень наступні документи: заяву встановленої форми; копію диплома, що завірена нотаріально або за місцем роботи; копію трудової книжки, що завірена нотаріально або за місцем роботи; документ про сплату за проведення сертифікації; копію першої сторінки паспорта. Право на отримання сертифіката мають фізичні особи, що мають вищу економічну або юридичну освіту, документ про здобуття якої визнається в Україні, необхідні знання з питань аудиту, фінансів, економіки та господарського права, досвід роботи не менше трьох років поспіль на посадах ревізора, бухгалтера, юриста, фінансиста, економіста, асистента (помічника) аудитора. Вимоги від заявника щодо надання інших документів заборонені.

Перша стадія, як правило, є властивою для охоронної форми правозастосування і дуже складною, тому що традиційно відсутні дані про норму, яка підлягає застосуванню, не визначено об'єкт фінансово-правових відносин, які виникли, і зв'язок елементів поведінки. До відомостей, які мають юридичне значення, слід віднести максимальну кількість встановлених фактів, оскільки кожний з них може сприяти прийняттю обґрунтованого рішення у справі. Розгляд застосування норм фінансового права як своєрідний прояв соціального управління дає змогу охарактеризувати встановлення фактичних обставин з точки зору теорії інформації. Застосування норм фінансового права як діяльність, що має ознаки управлінської, повинна ґрунтуватися на повній, достовірній, належним чином оціненій інформації, яка повинна повністю розкрити обставини справи, забезпечити передбачення наслідків правозастосовної діяльності. Суб'єкт правозастосування вправі встановлювати достовірність отриманих результатів, тобто інформація, залежно від значущості результату правозастосовного провадження (податкового), підлягає перевірці. Сутність фактів, які створюють обставини справи, значною мірою залежать від підстав застосування норм фінансового права. У випадку притягнення до фінансової відповідальності, усунення перешкод у реалізації суб'єктивного конституційного права ними виступають певні юридичні факти.

Юридична кваліфікація в процесі застосування норм фінансового права може мати наскрізний характер, тобто кваліфікуючі ознаки можуть бути виявлені як при здійсненні первинних правозастосовних дій, так і в ході конт-

рольних дій за порядком виконання прийнятого у справі рішення. Так, у випадку оскарження прийнятого у справі рішення суб'єкт правозастосування може (або зобов'язаний) звернутися до всіх відомих фактичних обставин і дати поведінці юридичну оцінку. Юридична кваліфікація, як правило, полягає у виборі норми права, яка б передбачала дану правову ситуацію, тобто становить собою підведення конкретного випадку під загальне правило. Як правило, в юридичних документах кваліфікація виражається в формі правової оцінки здійсненого діяння, або діяння, яке повинно бути здійснено, або інших юридично значущих обставин.

На сучасному етапі, на думку більшості вчених у галузі юридичної кваліфікації, дана категорія має два аспекти розгляду. Так, з одного боку, вона являє собою процес встановлення ознак того або іншого правового явища, закріплених в законі, в реальних суспільних відносинах. З іншого боку, юридична кваліфікація є результатом такої діяльності, що знаходить своє відображення, визнання і закріплення у відповідному юридичному акті. Необхідно відзначити, що процес вибору правової норми завершується закріпленням встановленої відповідності в правовому акті. Правильна кваліфікація суспільних відносин, правильне застосування щодо них правової норми неможливі без встановлення відповідності між реальною поведінкою учасників таких відносин і тією ідеальною моделлю, яка закріплена в диспозиції правової норми. Треба відзначити, що як фінансово-правова кваліфікація не може розглядатися будь-яке посилання на норму фінансового права. Вона може мати місце тільки в тому випадку, коли під час виділення юридично значущих ознак певного суспільного відношення виникає потреба типізувати його і встановити, які норми фінансового права і суміжні з ним правових галузей підлягають застосуванню для регулювання даних суспільних відносин.

Треба відзначити, що фінансово-правова кваліфікація є технічною операцією, яка дозволяє точно кваліфікувати правовий стан суб'єктів фінансового права, фінансово-правовий акт, визначити норму фінансового права, яка підлягає застосуванню, встановити відповідність суспільного відношення, яке кваліфікується, вимогам фінансового законодавства, передбачає дотримання в майбутньому всіх вимог фінансового законодавства, стабільність економічного обігу тощо. Фінансово-правова кваліфікація передбачає кінцеве оцінювання здійсненого діяння або діяння, яке тільки повинно бути здійснене.

Список використаної літератури

1. Алексеев С. С. Общая теория права : учебник / С. С. Алексеев. – 2-е изд. – М. : Проспект, 2009. – 576 с.
2. Галаган А. И. К проблемам теории правоприменительных отношений / А. И. Галаган, А. В. Василенко // Государство и право. – 1998. – № 3. – С. 12–19.
3. Дюрягин И. Я. Применение норм советского права. Теоретические вопросы / И. Я. Дюрягин. – Свердловск : Средне-Урал. книж. изд-во, 1973. – 246 с.
4. Карташов В. Н. Юридическая деятельность: понятие, структура, ценность / В. Н. Карташов. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1989. – 218 с.
5. Керимов Д. А. Методология права: предмет, функции, проблемы философии права / Д. А. Керимов. – 6-е изд. – М. : Изд-во СГУ, 2011. – 521 с.
6. Коренев А. П. Нормы административного права и их применение / А. П. Коренев. – М. : Юрид. лит., 1978. – 150 с.
7. Лазарев В. В. Применение советского права / В. В. Лазарев. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1972. – 199 с.
8. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм / П. Е. Недбайло. – М. : Гос. изд-во юрид. лит., 1960. – 510 с.
9. Поляков А. В. Общая теория права: проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода : курс лекций / А. В. Поляков. – СПб. : Изд. дом С.-Петербур. ун-та, 2004. – 864 с.
10. Правоприменение в советском государстве / [С. Н. Братусь, Л. Д. Воеводин, В. В. Глазырин и др.]. – М. : Юрид. лит., 1985. – 297 с.
11. Теория государства и права / под ред. М. Н. Марченко. – 2-е изд. – М. : Велби ; Проспект, 2004. – 640 с.

Надійшла до редколегії 11.10.2012

РОССИХИНА Г. В. К СТРУКТУРЕ ПРОЦЕССА ПРИМЕНЕНИЯ НОРМ ФИНАНСОВОГО ПРАВА

Проанализированы нормы действующего финансового и налогового законодательства, проблемы правоприменения норм финансового права, вопросы, связанные с процессом применения норм финансового права.

ROSSIKHINA G. TO THE STRUCTURE OF THE PROCESS OF APPLICATION OF FINANCIAL RIGHT STANDARDS

Standards of the existing financial and tax legislation, problem of right application of financial right standards, the questions connected with the process of application of financial right standards are analyzed.

УДК 342.951:351.74

О. Л. СОКОЛЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри адміністративного та кримінального права

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

ЗАХИСТ ПРАВ ГРОМАДЯН У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ КОНТРОЛЮ ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ

Здійснено аналіз теоретичних положень і адміністративно-правового регулювання захисту прав громадян у діяльності органів контролю та адміністративного нагляду, встановлено основні засади й особливості організації їх функціонування, а також визначено перспективні напрямки вдосконалення правоохоронної діяльності даних органів.

Забезпечення додержання прав, свобод і законних інтересів громадян становить визначальний, головний орієнтир діяльності органів державної влади, що здійснюють державне управління в усіх сферах суспільного життя. Разом із тим саме правоохоронні органи порівняно з іншими державними інституціями та громадськими правоохоронними формування-

ми, реалізуючи правоохоронну функцію держави, покликані постійно й на фаховій основі вирішувати питання захисту прав громадян. Окремо серед них варто означити правоохоронну діяльність органів контролю та адміністративного нагляду, що спрямована на забезпечення шляхом реалізації контрольно-наглядових заходів як загального стану законності й